

Prispevek mednarodnega javnega mnenja k sedanji alžirski krizi

V imenu Alaha, blagega, usmiljenega

“In če se dve skupini vernikov bojujeta druga proti drugi, ju pomirite. Če pa katera od njiju napada še naprej, se spopadite z agresorjem, dokler ne privolita v zakon Alaha. Če privolita, ju pomirite pravično in bodite nepristranski. Alah ljubi tiste, ki so nepristranski. Verniki so drug drugemu bratje. Vnesite slovo med vaše brate in bojte se Alaha, da bi vam zagotovil milost.”

Koran (49/9-10)

Od leta 1992, ko se je v Alžiriji, začela sedanja kriza, uradna politika in mednarodna skupnost ta konflikt obravnavata kot državljansko vojno med “islamskimi militantnimi skupinami” in posvetnimi vladnimi silami. Na podlagi takšnega stališča je povsem spodletelo razumevanje mučnega položaja v Alžiriji, razkrilo pa se je trmasto upiranje zahodne politične kulture pojasnjevanju in razpravljanju.

Namen te moje razprave je preprost, a hkrati navdaja z grozo, saj postavlja v negotovost zvezo med našimi stališči in velikopotezno obsodbo na smrt revnih kategorij prebivalstva v državah tretjega sveta. Trdim, da je prežetost sodobne liberalne politične kulture s preveč poenostavljenimi stereotipi, ki so naperjeni proti islamu, alžirski hunti omogočila motiv, da v imenu gospodarskih in političnih ciljev iztrebi osiromašene kategorije lastnega ljudstva.

Nasprotja v Alžiriji imajo več vzrokov. Stotrideset let francoske kolonizacije je pomenilo na milijone umorjenih med domačim prebivalstvom. V tem času so bili predkolonialni sistemi oblasti uničeni in nadomeščeni z vojaškimi institucijami, medtem ko je uvoz

iz Evrope uničil domače gospodarstvo. Ko je po razglasitvi neodvisnosti oblast prevzela Fronta narodne osvoboditve (FLN), je ta zgolj ohranila vojaške institucije, ki so jih zapustili Francozi. Organiziranje vlade FLN (ki so jo v osemdesetih označevali kot *“Houkoumat Mickey”*, kar pomeni vlada Mikija miške) v interesne klane, ki se opirajo na maloštevilno frankofonsko elito, se je naposled končalo z marginalizacijo arabsko govorečega prebivalstva, zelo razširjeno korupcijo, naraščajočo neenakostjo in birokracijo.

Samomorilska gospodarska politika FLN je omejila izvoz iz Alžirije na njene naravne vire nafte, katere cene so od leta 1979 do 1988 padle s 40 na 12 dolarjev za sod. Posledica je bila 40-odstotna izguba državnega prihodka v manj kot desetletju. Oktobra 1988 so po vsej državi izbruhnili nemiri in ulice je zasedla vojska.

V soočenju s socialnimi nemiri je bila FLN prisiljena odpreti politično areno in ljudstvu omogočiti sodelovanje pri upravljanju države. Ustava iz leta 1989 je končala enostrankarsko vladavino, omogočila oblikovanje političnih strank ter napovedala izvedbo lokalnih in parlamentarnih volitev v dveh letih. Fronta islamske rešitve (FIS), ki je nastala februarja 1989, je zmagala tako na lokalnih volitvah kot v prvem krogu parlamentarnih volitev in je bila na poti k zmagi v drugem krogu, vendar je leta 1992 vmes posegla vojska ter razveljavila volitve in prepovedala FIS.

Liberalna politična kultura in muslimani

a. Terorizem

Moderna politična kultura je preplavljena s pomanjkljivo in pristransko terminologijo, ki spodkopava osnovo, na kateri bi bila mogoča natančna politična analiza. Izraz “terorizem” je v tem pogledu še posebej zgovoren. Neskladnosti med kategorijami ljudi, za označevanje katerih se uporablja izraz “terorist”, kaže, da obstaja ostra diskriminacija v odnosu do določenih delov prebivalstva tega planeta in strahotna beda – če že ne sokrivda – politične analize. Nasilna dejanja Palestincev, denimo, so vedno “teroristična dejanja”, medtem ko se le redko sliši o vsakodnevnem zaseganju njihovega ozemlja in njihovi getizaciji, ki ju izvajajo Izraelci. Nihče si ne drzne več upoštevati dejstva, da gre za kolonizacijo Palestine, ozemlja, ki je last Palestincev in ki so ga slednji obdelovali zadnjih 1500 let.

Seveda se izraz “terorizem” nikoli ne uporablja za označevanje vsakdanjega nasilja Izraelcev nad Palestinci. Izprijeni in gnusni umor 36 Palestincev, ki ga je ameriški kolonist Baruch Goldstein zakrivil, ko so ti molili v mošeji, ni bil nikoli označen za “teroristično dejanje”. Svetovni mediji, politični analitiki in tvorci politike so v zboru ponavljali izraelsko-ameriško različico interpretacije dogodka: “neodgovorno dejanje duševno motenega izraelskega kolonista”.¹ Rasistične

implikacije teh reprezentacij tako dopolnjujejo zgražanje zbujujoče nepravčnosti, ki jih opisujejo, da slabe analize niti ne omenjamo.

Enako nedoslednost srečamo tudi v številnih drugih delih muslimanskega sveta in parametri so zelo jasni. Uporniška gibanja v državah, katerih režimi se bolj podrejajo interesom zahodnih korporacij kot interesom lastnega ljudstva, kot so Egipt, Saudska Arabija, Alžirija, Tunizija in Izrael, so vsa po vrsti "teroristične skupine". Ko pa gre za uporniška gibanja v državah, ki ogorožajo interese Zahoda s svojimi brezkompromisnimi stališči do izraelske kolonizacije, kot so Iran, Sirija, Irak in Libija, se označujejo kot "odpadniške skupine", "uporniki" ali "prodemokratski uporniki".

Problem ni v tem, ali je ena skupina držav boljša od druge oziroma ena skupina upornikov boljša od druge. Niti ne v grozljivi nezmožnosti sodobne liberalne politične kulture, da bi objektivno analizirala najbolj nevarna in nestanovitna vprašanja današnjega sveta. Konsistenca v ohranjanju in razvijanju te nezmožnosti, njena učinkovitost pri upravičevanju nepravčnosti in odvratanje od resnejše preiskave pa kaže na kvaziznanstveno uporabo izraza.

b. Islam

"Kadar so imeli opraviti z arabskim in muslimanskim svetom, je zmes ignorance in stereotipiziranja, zgodovine in izkustva, kot tudi religiokulturološkega šovinizma pogosto zaslepila celo tiste z najboljšimi nameni."²

Pred nastankom političnega islama kot svetovnega pojava v zadnjih dvajsetih letih se je oznaka "terorist" v muslimanskem svetu pripisovala vladam ali skupinam, ki so zastopale socialistične ali ljudske perspektive, kot denimo Egiptu z Naserjem na čelu, Libiji z Gadafijem na čelu, batističnima strankama v Iraku in Siriji, ter končno Arafatu in PLO. V tem času je CIA urila "Muslimanske brate" v Saudski Arabiji in "Afganistanske mudžahedine" v Afganistanu, da bi delovali proti arabskemu nacionalizmu in njegovim domnevnim zvezam z Moskvo. Vendar pa je v zadnjih dvajsetih letih, kot so – ob podpori zunanje politike Zahoda in javnega mnenja – mnogi opazili, islam nadomestil komunizem kot "svetovno grožnjo".

"Islamski ekstremizem", "fundamentalizem", "muslimanski fanatiki", "islamski radikalizem": to so nekateri izmed registrov, med katere se nepremišljeno uvrščajo številni sodobni konflikti. Alžirska kriza je bila prevečkrat omenjena pod takšnimi naslovi. Sami po sebi so ti registri prešibki, da bi nam omogočili natančno analizo dogodkov v Alžiriji ali v tem pogledu kjerkoli drugje. V svoji samozadostnosti kot nadomestilo za dejstva podajajo svoje razlage.

"Franko-francoska' razprava o Alžiriji zanemarja tisto, kar tvori temelj alžirske identitete, ki je arabska, berberska in muslimanska ... Islamisti niso zunajzemeljska bitja, oblečena v zeleno."³

¹ *Celo genocid 2000 palestinskih civilistov, vključno z ženskami, otroki in ostarelimi, v begunskih taboriščih Sabra in Shetilla ni označen za "terorizem", še manj za "množični umor". Izraelska administracija imenuje njegove krivce "vojake", ki so v taborišču iskali palestinske "teroriste". Svetovni mediji poslušno ponavljajo to različico. Po pokolu v Hebronu so ameriški poročevalci z njegovega deska v Washingtonu postavili vprašanje, če "se pripravlja arabski teroristični napad" kot maščevanje za – kot so to poimenovali – "umore". Glej Robert Fisk, "Comment Distinguer un 'Terrorist' d'un 'Désequilibré'", Etre Journaliste en Méditerranée, Kenneth Brown in Hannah Davis Taieb, ur. (Izredna izdaja revije Méditerranéenes, 1995), str. 131–7.*

² John L. Esposito, *The Islamic Threat, Myth or Reality?* (Oxford University Press 1995, izvirnik 1992), str. 1991.

³ "Intervju z Benjaminom Storo", *Le Monde* (19. februar, 1997).

⁴ V Franciji se muslimansko prebivalstvo en block obravnava kot osumljenec, ki ga oblasti nenehno motrijo: "Tako se med terorizmom, islamizmom in preprostimi verniki ohranjajo, zmeda, ki se v državi, v kateri priseljenci, na prvem mestu magrebanci, veljajo za grešne kozle, želi in ohranja." Alain Gresh, "Fantasmes Occidentaux et Dictatures Arabes", *Le Monde Diplomatique* (december 1993).

⁵ Izvirna ideja za to klasifikacijo zahodnih ocen islama in islamizma izhaja iz prenicljivega eseja Jacqueline Kaye "Islam, Islamism and Women in the Maghreb", *The Bulletin of Franco-phone Africa* (jesen 1992), str. 2–13. V tem besedilu opozarja, da so postkolonialne zasnove razvoja države v muslimanskih deželah bodisi: 1. obravnavale tradicionalne strukture in kulture (vključno z islamom) kot oviro razvoja, bodisi 2. za vse krivili kolonializem in imperializem, v islamu pa videli samo obliko kulturnega upora, ki bo sčasoma, ko bo dosežena autonomija, usahnil. V nobenem od teh pogledov pa, kot ugotavlja Kaye, "ni imel islam nobene avtentične vloge v postkolonialni državi in nobena nam ne omogoča primerne obravnave pojava izjemnega vzpona islamskega populizma ..." (str. 4–5). Cilj tega razdelka je umestiti oba pogleda v njun socialni in politični kontekst ter skozi to oceniti njun vpliv na tvorco politike v zahodnih družbah.

V skladu z Esposito so ignoranca, šovinizem in stereotipiziranje "zaslepili celo tiste z najboljšimi nameni, kadar so imeli opraviti z arabsko-muslimanskim svetom". Slaba podoba v tisku, ki jo ima islam na Zahodu; izdaja muslimanov s strani zahodnega krščanskega sveta v Bosni, Čečeniji in Palestini; ropanje lastnih držav s strani njihovih vladarjev, ki jih proti volji ljudstva vdružujejo zahodni denar in zahodne puške; razširjen obtok orientalističnih in rasističnih stereotipov, ki se ohranjajo že vse od križarjev naprej; kot tudi obravnavanje muslimanov na Zahodu⁴; to so trde resnice, ki nam žal dopuščajo zanesljiv sklep, da tedaj, ko gre za islam in muslimane na Zahodu, ostaja dobronamerna le zelo maloštevilna manjšina.

Manjšina "z najboljšimi nameni" se dvigne nad stereotipe in je bolj dovzetna za zgodovinski in družbeno-ekonomski premislek. Vzpon političnega islama v zadnjih dvajsetih letih se razlaga z dediščino kolonializma, neuspehom postkolonialne države, ki se obravnava zgolj kot nadaljevanje kolonialne vladavine, in zahodnim imperializmom. Vloga, ki se prepušča islamu, pa ni prav daleč od tiste, ki mu jo pripisuje "nedobronamerna" večina.⁵ V najboljšem primeru se v njem prepozna učinkovit način upora zahodni kulturni in gospodarski hegemoniji in mobilizirajoča ideologija, ki jo izrabljajo nekatera politična gibanja. V tem pogledu postaja vloga islama v projektu islamističnih gibanj zgolj politizacija religije ali religiozna interpretacija politike⁶, kar je v obeh primerih nesprejemljivo. Dejstvo, da islam ogroža politično in socialno razsežnost, moderno in realistično, kar zgodovina islamskih civilizacij brez težav ponazarja, pa z nekaj izjemami ni bilo prepoznano.⁷ Opiranje na zahodnokrščansko zasnovo religije iz 19. stoletja in njeno razlikovanje med religijo in politiko še vedno pomeni oviro za natančno, racionalno in objektivno razumevanje islamske tradicije. Esposito razlaga, zakaj:

"Moderni, porazsvetljski posvetni jezik in kategorije mišljenja pogosto prejudicirajo in izkrivljajo razumevanje in presojo. Moderni pojem religije kot sistem osebnih verovanj vidi islam kot vseobsegajoč, v katerem je religija integralni del politike, "nenormalen", če se oddaljuje od sprejete "moderne" posvetne forme, in nesmiseln. Tako postaja islam nedoumljiv, iracionalen, ekstremističen, ogrožajoč ..." ⁸

Islamistična gibanja si torej prizadevajo razviti vseobsežne in realistične politične programe na podlagi bogatih socialnih in političnih razsežnosti islamističnega projekta; legitimno podjetje, zlasti potem, ko je tako kapitalističnemu kot komunističnemu modelu spodletelo doumeti realnost teh držav, ki ostaja nepriznana.⁹ Očitna popularnost in podpora, ki ju uživajo islamistična gibanja, ostaja le delno pojasnjena, njuni učinki na zahodne družbe pa neraziskani. Takšno je na splošno in seveda z nekaj izjemami, zmerno in resno obravnavanje političnega islama na zahodu. Čeprav je do muslimanov dobronamerno in z njimi simpatizira, pa njegova resnost še vedno nasprotuje racionalni obravnavi

islama kot civilizacijskega projekta. V širši družbi ostajajo ti pogledi marginalni in ne vplivajo na tvorce politike ali splošno javno mnenje.

“Francoskim intelektualcem, ki so se ukvarjali z arabskim ali muslimanskim svetom v zadnjih dvajsetih letih, se odreka pravica do citiranja. Njihova dela niso znana ali pa se v najboljšem primeru uporabljajo kot ideološki alibi. Politiki raje prisluhnejo medijskim komentatorjem, ki se ne ukvarjajo z ničimer in imajo mnenje o vsem.”¹⁰

Ocene islama in islamizma s strani večine dejavnikov, ki oblikuje javno mnenje na Zahodu, so grozljive. Tu se beda moderne liberalno-politične analize in temni robovi psihologije moderne liberalne politike najbolj razkrijejo. Rasistični stereotipi in skromna izobrazba se brez sramu propagirajo prek predstavnikov najbolj “razsvetljenih” razredov, kot so Bernard Lewis v *“The Roots of Muslim Rage”*¹¹, Daniel Pipes v *“The Muslims are Coming! The Muslims are Coming!”*¹² in *“Dealing with Middle Eastern Conspiracy Theories”*¹³. V skladu z Bernardom Lewisom so islamski projekti zgolj izraz muslimanske “zamere in gneva”, ki sta, tako piše, zakoreninjena v iracionalnih “občutkih ponižanja – stopnjevanega ozavedenja dedičev starih, ponosnih in dominantnih civilizacij, da so jih prehiteli, premagali in presegli tisti, ki so v njihovih očeh veljali za inferiorne” (Lewis, str. 59). Podobno predlaga Pipes, da je muslimanski radikalizem posledica njihovih otročjih občutkov zavisti in magijskega mišljenja. V tem pogledu je islam kvečjemu družinsko prekletstvo, ki se ohranja, ljudi pa obsojamo zato, ker so muslimani.

Najbolj strašljiv vidik tega početja je, s kakšno lahkoto se je institucionaliziral, normaliziral in razširil v vseh razredih zahodnih družb. Tvorci politike se trdo opirajo na te analize. Generalni sekretar Nata je govoril o islamu kot o novem komunizmu.¹⁴ Dan Quayle, podpredsednik v Bushevi administraciji, je povezoval islamski fundamentalizem s fašizmom in komunizmom.¹⁵ Artikulirane različice teh analiz se razširjajo med srednjim razredom v resnem tisku, bolj surove med nižjim razredom pa s tabloidi in rumenim tiskom.¹⁶

Ko so pripadnika britanske javnosti med priljubljeno televizijsko zabavno oddajo povprašali po “dangerous race” (‘angl. *race* je sinonim za dirko in raso, op. prev.’ mišljena je bila športna dirka), je nedolžno odgovoril: “Muslimani.”

Šibkost teh argumentov je v tem, da preveč očitna dejstva, ki jih zaman poskušajo zamolčati, pri muslimanih spodbujajo nov vir zamere in besa. Neuspeh muslimanskih postkolonialnih prozahodnih posvetnih držav, vloga, ki jo v tem procesu igrajo zahodni korporativni interesi, zahodno podpiranje zatiralskih režimov (Iran v času Šaha, Tunizija, Alžirija, Saudska Arabija, Kuvajt), kolonizacija Palestine in vloga, ki jo imajo pri tem ZDA, so vse preveč konkretni razlogi, da bi jih mogli ovreči z rasističnim argumentom o “spopadu civilizacij”, ki ga propagirajo Lewis, Pipes, Huntington in njim podobni. Vloga kolonializma in imperializma v osiromašenju muslimanskih družb je

⁶ Glej na primer Meriem Verges, *“Genesis of a Mobilisation: The Young Activists of Algeria’s Islamic Salvation Front”*, *Political Islam, Benin in Stork ur.*, str. 292–309: “Strogo vzeto, pa FIS ni religiozno gibanje. S tem, da je zakoreninjeno v družbenem nezadovoljstvu, ki se je izražalo v urbanem nasilju od leta 1985, je FIS dal politično obliko nastajajočemu družbenemu gibanju ... Religiozno retoriko uporablja, da bi prevedel družbeno nezadovoljstvo v politično terminologijo.” (str. 293) Podobno v *“Les Désarrois d’une Jeunesse sans Avenir: Avoir Vingt Ans en Algérie”* Le Monde Diplomatique (november 1995): “Pridigarjeva večšina ‘bodite pozorni na krščansko terminologijo’ je v tem, da identificira družbene probleme tako, da položaj redefinira v verskem pogledu in ga prevede v politično terminologijo.”

⁷ Denimo naslednja izjava Paula B. Richa: “... islamskim fundamentalistom manjka temeljni nagib za graditev države.” Kot razlog za to pa Rich navaja naslednje: “Njihov projekt se bolj opira na kulturne in religiozne kot na posvetne temelje in se posveča uporabi zoper to, kar se označuje kot ‘kulturna invazija’ zahoda v islamski svet.” *“Insurgency, Revolution and the Crises of the Algerian State”* v *The Counter-Insurgent State: Guerilla Warfare and State Building in the Twentieth Century*, Paul B. Rich in Richard Stubbs, ur., (Macmillan, 1997).

⁸ *Esposito, The Islamic Threat (str. 230–1).*

⁹ *Malek Benabi, eden ključnih intelektualnih vplivov na alžirsko Islamistično fronto rešitve (FIS), izraža izziv, s katerim se sooča islamski svet, v naslednji izjavi: "Islamski svet ni izolirana socialna skupina, ki bi težila k doseganju svoje evolucije v izključitvi. V drami človeštva nastopa hkrati kot igralec in kot gledalec. Ta dvojna vloga mu nalaga dolžnost prilagoditi svojo materialno in duhovno existenco usodam človeštva. Da bi se lahko uspešno in učinkovito integriral v evolucijo sveta, mora poznati ta svet, poznati sebe in narediti sebe poznanega ..."* (Vocation de L'Islam, Seuil 1954, str. 149)

Tisto, v čemer Rich vidi upor muslimanov pred zahodno kulturno invazijo, pa Bennabi pojasnjuje: "V vseh družbah, ki obstajajo in se organizirajo, tradicionalni elementi soobstajajo ob elementih moderne navdiha. Slednji so pogosto izposojeni od bolj organiziranih družb ob prizadevanju za analizo in prilagajanje, ki predvideva prizadevanje za ustvarjanje in sintezo. Ta asimilacija zahteva natančno razlikovanje, naprekinjeno budnost kritičnega uma, da bi tem nujnim izposojam vsilil nujno potrebne pogoje združljivosti, koristnosti in prikladnosti." (Vocation de L'Islam (str. 71, poudarek v izvorniku)

¹⁰ *Benjamin Stora, Le Monde (19. februar, 1997).*

objektivni fenomen, ki ga ni težko odkriti v vsakdanji existenci muslimanov. Natančna in racionalna ocena ne bi smela izpustiti legitimnih razlogov v ozadju muslimanskega nezadovoljstva.

"Selektivna in zato pristrana analiza bolj pripomore k naši nevednosti kot pa k vednosti, bolj oži našo perspektivo kot pa širi naše razumevanje, bolj krepi problem kot pa odpira poti k novim rešitvam. Pripomore k ozračju, v katerem, podobno kot pri stališču do komunizma v McCarthyjevem obdobju, vse kar ni preprosto omalovažujoče do islamskega aktivizma, velja za pristrano ali za simpatiziranje s sovražnikom."¹⁷

Cilj tistih, ki takšna stališča širijo, pa seveda niso ta točnost in racionalna analiza, in bili bi v zmoti, če bi takšne poglede ignorirali na podlagi njihove netočnosti. Daniel Pipes je urednik *Middle East Quarterly*, časopisa, ki ga je leta 1991 ustanovil, da bi "promoviral ameriške interese na Bližnjem vzhodu".¹⁸ Konsistenca, s katero se ta propagandni stroj uporablja na Zahodu, krepi neuspešnost zahodnega javnega mnenja, da bi razumelo vzpon političnega islama. Sistematično prizadevanje za doseg tega neuspeha kaže na *odvrčanje* zahodnih političnih in gospodarskih razredov od soočenja s svojimi lastnimi prispevki h krizi v muslimanskem svetu. To je glavni vir sovražnosti med muslimani in Zahodom. Muslimani, ki si prizadevajo izboljšati temeljne materialne razmere svoje existence, trčijo na zahodne lobije in interesne stranke, ki se upirajo temu, da bi odstopili od privilegijev, pridobljenih bodisi v kolonialnih časih bodisi z izmenjavo uslug med njimi in lokalnimi voditelji, ki so v škodo muslimanskega prebivalstva in vzrok njihovega vztrajnega siromašenja. Pogledi, ki jih razlagata Pipes in Lewis, sistematično merijo na ohranjanje ravni ignorance med zahodnim prebivalstvom in javnim mnenjem ter na krepitev sovražnosti, ki služi opravičevanju določenih agresivnih dejanj, kadar so le-ta potrebna za varstvo teh privilegijev.

Slepo stereotipiziranje torej ne spodkopava le natančnosti in racionalne analize. Je sistematično prizadevanje Zahoda, da bi se pozornost javnosti odvrnila od dejstev in utrdila njeno nevednost. Hkrati tudi demonizira določeno skupino ali državo, da bi javnosti vcepilo sovražnost do te skupine. Nasilna dejanja proti takšnim skupinam (kot so muslimani v Franciji), razlašanje (kot pri Palestincih), in množični umori (kot množično iztrebljanje v Alžiriji) so normalizirana in legitimizirana; lažno informiranje zagotavlja alibi, ki jamči nekaznovanost. V tem pogledu splošno javno mnenje na Zahodu močno ovira racionalno preiskavo in analizo. Stanje duha, v katerem pristopa k islamu in muslimanom, je nevarno in duši prizadevanja za mir in sožitje.

Glede Alžirije doslej lahko govorimo o vsaj treh prepoznavnih stopnjah, v katerih je zahodno stereotipiziranje in napačno informiranje prevzelo prednost pred resničnostjo ter tako dejavno pripomoglo k stopnjevanju krize. Posledice vseh treh stopenj so bile pogubne. V prvem koraku je okvir zahodne stereotipizacije iztrgal

alžirsko krizo iz njenega lastnega konteksta in tako v veliki meri onemogočil zgodnje, racionalno ovrednotenje krize. V drugem koraku je zahodna propaganda vsilila napačen okvir analize, ki je odvrnil pozornost od množičnega iztrebljanja alžirske populacije. Na tretji ravni pa je hunta v Alžiriji na podlagi zahodnih stereotipov organizirala kvaziznanstveno kampanjo napačnega informiranja, da bi z njo Zahod prisilila k finančni pomoči in z iztrebljenjem obubožanih družbenih slojev pripravila Alžirijo na tržno gospodarstvo.

Iranizacija Alžirije

Če upoštevamo gospodarski pomen, ki ga Alžirija ima za Zahod, ni presenetljivo, da se je kriza v Alžiriji hitro in nestrpno klasificirala v okviru opisanih registrov. Korumpirana vlada FLN je bila glavni poslovni partner Zahoda, še posebej Francije, ki je menjavala državne vire za osebne usluge od razglasitve neodvisnosti leta 1962. Francoski vladi je bilo tajno dopuščeno, da je še šestnajst let po razglasitvi neodvisnosti obdržala jedrsko oporišče v puščavi, v katerem so med drugim opravljali tudi kemične poskuse *na prostem*.¹⁹ Alžirija je od leta 1994, ko so to gospodarsko vejo privatizirali, da bi lahko financirali vojno proti "islamskemu terorizmu", zadovoljevala tudi 30 odstotkov evropskih potreb po naravnem plinu. S podaljševanjem embarga na iraško nafto in plin so alžirske rezerve postale za Zahod še pomembnejše.

Protiislamski stereotipi so zamenjali politično analizo, kakor hitro je Islamska fronta odrešitve leta 1989 začela simbolizirati alternativo obstoječi oblasti. Pri tem ni šlo za vpliv trmastih predsodkov in sovraštva do islama na politično analizo, temveč bolj za zajetje razprave o Alžiriji v te registre. V tej zvezi temelji velik del zmede, ki obdaja alžirsko krizo, na nezmožnosti sodobne politične kulture, da bi jo ocenila v njenem lastnem kontekstu, ne pa v vnaprej določenih kontekstih. Kontekst in specifične značilnosti alžirskega islamističnega gibanja in njegove težnje v večjem delu mednarodnega javnega mnenja še vedno veljajo za nekaj, o čemer ni vredno razmišljati.

Celo preden se je konflikt začel, je mednarodna skupnost kazala odkrito sovraštvo do ideje, da bi v Alžiriji vladala islamska stranka. Dva meseca pred lokalnimi volitvami, ko je bila FIS junija 1990 na poti k zmagi, je *Le Point* objavil naslednji naslov: "Islamizem v Alžiriji: Sveta vojna na našem pragu" (april 1990). Zmaga Islamske fronte odrešitve je povzročila zmedo in preplah v francoskem javnem mnenju. Odzivi francoskih medijev so bili spektakularni.²⁰ Nekateri so pisali o "nasilnem šoku" (*L'Express*, 22. junija, 1990), drugi o "elektrošoku" (*Le Point*, 18. junij). Nekdanji minister za notranje zadeve Raymond Marcellin je pozival francosko oblast, naj poveča število obmejnih policistov s 5000 na 15.000 (*Le Quotidien de Paris*,

¹¹ Atlantic Monthly 226: 3 (september 1990). *Ta tretjerazredni propagandni izdelek je bil izvirno predstavljen javnosti kot prestižno predavanje "Jefferson Lecture" leta 1990; najvišje častno odlikovanje, ki ga vlada ZDA podeli humanistom ...*

¹² National Review (19. november, 1990), str. 28–31.

¹³ Orbis 36 (zima 1992), str. 41–46. *Obstaja tudi obsežen korpus psevdohumanističnih odkrito rasističnih pristopov k islamu in muslimanom, ki so na Zahodu naleteli na široko odobravanje. Glej na primer Samuel Huntington "Clash of Civilisation" v Foreign Affairs (poletje 1993); Michael Youssef, Revolt Against Modernity: Muslim Zealots and the West (Leiden: E. J. Brill, 1985). Za zavrnitev teh trditiv glej Yahya Sadovsky, "The New Orientalism and the Democracy Debate" v Political Islam, J. Benin and J. Stork ur. (I. B. Tauris 1997), str. 33–50.*

¹⁴ John L. Esposito, The Islamic Threat, *Myth or Reality* (str. vii).

¹⁵ Ibid, str. 189.

¹⁶ "Don't Look for Moderates in the Islamic Revolution", International Herald Tribune (4. januar, 1995); "A Holy War Heads Our Way," Reader's Digest (januar 1995); "Focus: Islamic Terror: Global Suicide Squad," Sunday Telegraph (1. januar, 1995).

¹⁷ John L. Esposito, *The Islamic Threat, Myth or Reality* (str. 195).

¹⁸ Yahya Sadovsky, "The New Orientalism and the Democracy Debate," str. 48, op. 43.

¹⁹ See "Quand La France Testait des Armes Chimiques en Algérie," Le Nouvel Observateur, (23.–29. oktober 1997).

²⁰ See Ignacio Ramonet, "La 'Marée verte' de l'Islamisme Algérien," Le Monde Diplomatique, (julij 1990).

²¹ L'Express (22. januar, 1998).

²² L'Express (20. januar, 1994).

15. junija). *L'Événement du Jeudi* je z žaljivkami obmetaval voditelja FIS, Abassija Madanija, češ da bi se moral sramovati tega, da vozi mercedes, ker je musliman (?) (21. junija). *Le Point* ga je označil kot "človeka, ki plaši Francijo". Madani, je dodajal isti časopis, "namerava iz Alžirije narediti branik čistega in trdega islama" (18. junija). *Le Nouvel Economiste* pa je brezobzirno zahteval, naj "Francija stori vse, kar je v njeni moči, (sic) da bi preprečila zmago FIS na parlamentarnih volitvah" (22. junija). In *Le Figaro* (13. junija) je razpravljal o tem, ali naj, če bi zmagala, poseže vmes francoska vojska in znova postavi na oblast Fronto narodne osvoboditve (FLN). Lahko bi se vprašali, zakaj niso bile alžirske lokalne volitve kar v Franciji.

Ti besni pozivi so bili jasen namig in spodbuda alžirskim oblastem, da so nastopile proti volji lastnega ljudstva. Ko je alžirska armada naposled res nasilno ustavila demokratični proces, je zahodna propaganda že dvignila gosto zaveso, onkraj katere so bila pozabljena vprašanja legalnosti. Liberalci vseh prepričanj so si čestitali in so izražali olajšanje ob tem nelegalnem dejanju. Zahodni politiki so v tem konfliktu odkrito zastopali svoja stališča, ne da bi upoštevali legalnost teh dejanj. Namestnik državnega sekretarja ZDA Robert Pelletreau je izjavil, da Združene države "nimajo nobene želje, da bi v Alžiriji prišlo do islamske revolucije. In FLN nas je večkrat prepričala, da se to ne bo zgodilo".²¹ Francoski minister Alain Juppé pa je izjavil, da pridobitev oblasti FIS "ni niti v interesu Alžirije niti v interesu Francije".²²

Opravičila za množični umor

Stališče medijev in javno mnenje na tej začetni stopnji krize nista dopuščala nobenega premisleka o usodi izredne ljudske baze FIS, ki se je ocenjevala v milijonih. Orientalistični koncepti islamskih gibanj kot ortodoksnih partij, katerih posebnost je le v tem, da so njihovi voditelji "pobesneli muslimani", so zbujali občutek, kot da bo mogoče problem v celoti rešiti tako, da se njihovi voditelji aretirajo, ubijejo ali odstranijo. Treba bo pobiti največ trideset ljudi in stvari se bodo znova utirile v red, preprost proces reševanja demokracije pred "tolpo fanatikov". Sedemdeset odstotkov alžirskega prebivalstva je bilo mlajših od 25 let in večina revna, brezposelna in brez možnosti za dostojno življenje. FIS jim je pomenila več kot politično stranko. Bila je kongregacija revnih in zatiranih in po zaslugi islamske tradicije je bila organizirana kot velika hiša, v kateri so vsi prispevali svoj delež.

"Med ciljnim skupinami so se organizirale dobrodelne akcije: zbiranje prispevkov za ljudi v stiski, obiski bolnih v bolnišnicah, pomoč pri pripravi pogrebov. Takšne dejavnosti so bile neizogibne, da bi se skupinam z omejenimi ekonomskimi viri omogočilo kolektivno delovanje ... Aktivisti so sčasoma reorganizirali življenje v

soseskah do najmanjših podrobnosti. Skrbeli so za popravilo cest, čiščenje stanovanjskih stavb in pobiranje smeti. Podobno kot v Egiptu so "bratje" omogočili skrbništvo za univerzitetne študente."²³

Besni odzivi medijev in javnega mnenja so onemogočili racionalno obravnavanje specifične narave FIS in njegove povezave z volilno bazo. Ohlapne vezi med vodstvom in bazo bi zlahka pokazale, da je vojna, ki jo vojska vojuje proti FIS, načeloma vojna proti alžirskemu ljudstvu. Takšne kontekstualne podrobnosti bi razkrile nujnost razprave in natančne osvetlitve značilnosti alžirskega islamizma, ki bi presegel ignorantsko obilje stereotipov. Vse iskrene liberalce bi pripravil k temu, da bi dvakrat premislili, preden bi zmanipulirali mednarodno javno mnenje v korist vojnih baronov, edine skupine Alžircev, ki so jo kdajkoli spoznali in ki je oblast osvojila s silo.

Realnost, ki so jo omogočili stereotipi in napačne informacije, je bila veliko bolj udobna. Demonizirala je islamiste, omogočila vojaški udar v imenu "reševanja demokracije", ohranila Alžirijo kot francosko dvorišče in poleg tega zagotovila še zmanjšanje demografskega presežka v Alžiriji.²⁴ Za povrh pa še izpostavi vsak poskus osvetlitve te realnosti kot "simpatiziranje s sovražnikom". Alžirski novinar Ghania Moufok ponazarja, kako malo veljave ima racionalna analiza v soočenju z zahodno propagando:

"Zato, ker smo po prepovedi FIS pisali, da to gibanje še vedno obstaja, da so bila taborišča nesmisel, ki je gibanje le še okrepil, ker smo poskušali pričevati o tem, kar se dogaja, ne v glavah voditeljev, temveč v njihovi bazi, smo bili takoj obtoženi, da smo simpatizerji te stranke, in izpostavljeni napadom večine naših kolegov."²⁵

Takrat, po izvedenem vojaškem udaru in prepovedi FIS, je bila mednarodna skupnost soglasna v oceni, da je država zdaj v "varnih rokah," in je pozabila na Alžirijo. Medtem pa je alžirska vojska vojevala vojno proti lastnemu ljudstvu. Med letoma 1992 in 1994 je vojska izvajala množično represijo nad pripadniki in simpatizerji FIS, ne da bi mednarodna skupnost temu namenila kako pozornost. Šlo je bolj za ugrabitve kot za aretacije, saj so ljudi prignali z njihovih domov na podlagi predhodnih seznamov ali ko so po opravljeni molitvi zapuščali mošeje. Vzpostavljen je bil zračni most za transport teh ljudi, po ocenah jih je bilo okrog 17.000, iz vojaškega oporišča Boufarik v novozgrajena koncentracijska taborišča sredi puščave. Nekateri izmed njih, ki so bili obravnavani pred vojaškim sodiščem v Becharu zaradi "objavljanja pamfletov in ponarejanja kaset", so bili začasno izpuščeni zaradi pomanjkanja dokazov, "kar jih je privedlo ... nazaj v taborišče". Sodili so jim leto dni kasneje in so bili oproščeni, vendar kljub temu niso bili izpuščeni.²⁶

Medtem ko je alžirska vojska vojevala vojno proti lastnemu ljudstvu, so zahodno javno mnenje zanimali le glasovi, ki so potrjevali njegovo preganjavico in podpirali njegove kolonialne mite. Več frankofonskih intelektualcev so kot "glasove iz Alžirije" predstavljali

²³ Meriem Verges, "Genesis of a Mobilisation: The Young Activists of Algeria's Islamic Salvation Front," *Political Islam*, str. 295.

²⁴ Evropa, posebej Francija, Španija in Italija, je nenehno izražala "zaskrbljenost" spričo demografske ekspanzije v Maghrebu.

²⁵ Ghania Moufok "Reporter Algérien, Temoïn Objectif," *Etre Journaliste en Méditerranée*, Kenneth Brown in Hannah Davis Taieb, ur. (Izredna publikacija revije *Méditerranéenes*, 1995), str. 36

²⁶ Ko so družine teh ljudi poizvedovale, kaj se dogaja z njihovimi otroki in sorodniki, je vojska od njih zahtevala dokazila, da so v taborišču. Nekateri od ujetnikov so bili obsojeni na smrt zaradi "terorističnih dejanj", ki naj bi jih storili v času, ko so bili v taboriščih. Ker tega niso mogli z ničimer dokazati, so bili brezobzirno usmrčeni. Glej Abdelkader Bakir, "Dans les camps d'internement", *Le Monde Diplomatique* (marec 1996).

²⁷ (Denoel, Paris) 1992.

²⁸ (Flammarion, Paris) 1995. *Ob dejstvu, da so Khalido Messaoudi generali imenovali za pomočnico in ji dodelili bivališče v najbolj prestižni državni rezidenci "Club des Pins", nam François Burgat ponuja naslednje pričevanje: "Spominjam se, kako je nekega dne, v pogovoru, kot vedno razvela prisotne. Prisotni smo onemeli, ko je pripovedovala o Sonji, ki so jo ubili, ker ni hotela nositi hidžaba 'tančice'. V tem trenutku se dvigne mlado dekle s solzami v očeh. Potrebovali smo kar nekaj časa, da smo razumeli, kaj govori. Bila je ogorčena: 'Dovolj! Sonja je bila moja prijateljica in ubil jo je njen zaročenec, ker ga ni marala. In to nima nič opraviti z nošenjem 'hidžaba.'"* Intervju z Françoisom Burgatom, L'Express, (15. julij, 1995).

²⁹ Jacqueline Kaye, "Islam, Islamism and Women in the Maghreb," str. 5. Glej tudi *The Ambiguous Compromise*, (Routledge) 1990.

³⁰ Gej Ghania Moufok, "Attentat contre la liberté de la presse," Le Monde Diplomatique (marec 1996).

v medijih ali pa so jih najeli za pisanje knjig o "tiraniji islama" in univerzalnosti posvetne kulture Zahoda. V tej zvezi je vredno omeniti *FIS de la Haine*²⁷ Rachida Boujedraja in *Une Algerienne Debout*²⁸ Khalide Messaoudi. Nekateri od teh intelektualcev so v preteklosti odločno nasprotovali vladi FLN. Jacqueline Kaye je v svoji študiji o Maghrebu jasno osvetlila, kako je ozadje teh piscev "globoko odtujeno od jezika, religije in kulture množic sodržavljanov".

"Pisatelji, kot je egiptovski romanopisec Nawal al-Sadawi, v svojih stališčih presegajo lastno antipatijo do postkolonialne vlade in družbe, da bi se v sovraštvu do islama in strahu pred njim poenotili s svojimi vladarji. Tako se spletajo nenavadna zavezništva med intelektualci, ki spletkarijo z zahodnimi miti in vladajočimi skupinami, ki so jih pred tem anatemizirali ali prezirali."²⁹

Potrebna je bila ugrabitev letala družbe Air France (januarja 1995), da bi svet ugotovil, da se v Alžiriji razplamteva "drugačna vojna". Štirideset tisoč ljudi, ki so umrli v teh treh letih, je bilo – z izjemo nekaj tujcev – brez obraza in brez imena. In znova, namesto da bi z zahoda javnost poskušala razumeti položaj z neko mero vestnosti, se je znova oprijela svojih strahov in preganjave. Nova zmeda in blaznost v medijih sta porodili že znano obilico stereotipov in običajno skopost informacij ter šibkost analiz, ki se pošiljajo ljudskim množicam.

Prodajanje lastnih laži zahodu

a. Zatemnitev

Od leta 1994 je hunta v Alžiriji izvajala sistematično in kvazi-znanstveno dezinformiranje na podlagi zahodnega sovraštva do islama in strahu pred njim. Ob upoštevanju tipa informacij, ki ima veljavo v zahodnem javnem mnenju, je hunta fabricirala informacije za zahodno rabo. Z arzenalom zakonov in odlokov si je Alžirska hunta zagotovila z obilico zakonov in odlokov monopol nad razširjanjem vseh informacij politične narave. Okrožnica z dne 4. junija 1994 prepoveduje alžirskim tiskanim medijem razširjati vse, kar je povezano s političnim položajem, razen komunikejev, ki jim jih posredujejo varnostne službe. Z ukazom je tiskanim medijem prepovedano tudi omenjanje FIS ali "nekdanje FIS", kot da bi prepoved lahko izničila njen obstoj. Komunike z dne 5. februarja 1996 ukazuje, naj se v okviru ministrstva za notranje zadeve ustanovi "enota za komuniciranje, ki bo odgovorna za posredovanje med vlado in mediji pri informiranju ter za obdelavo in razširjanje uradnih komunikejev, ki zadevajo varnost".³⁰ Od takrat je ta enota tudi edina, ki je pooblaščen za širjenje varnostnih informacij prek ekskluzivnega kanala uradne agencije Algérie Press Service (ASP).

“Nekdanja FIS” je tudi način, ki ga je *Le Monde* izbral za omejevanje FIS. Tuji mediji nimajo več svojih dopisnikov v Alžiriji, vojska pa je zelo selektivna pri dodeljevanju vizumov tujim novinarjem. Edina tuja agencija, ki ima v Alžiriji še vedno pisarno, je Agence France Press (AFP). Njeni novinarji so izpostavljeni cenzuri izrednega stanja v Alžiriji, njihova agencija pa je v celoti podrejena omejitvam, ki veljajo za francoske javne storitve v Franciji. Z drugimi besedami, AFP ni dovoljeno posredovati nobene informacije, ki bi lahko veljala za škodljivo bodisi interesom vojnih baronov bodisi interesom Francije.

Sredi te zatemnitve je vojaška hunta vzpostavila krog dezinformacij, ki se hrani neposredno z zahodnimi predsodki in sovraštvom do islama. Informacije najprej sproducirajo varnostne službe v Alžiriji, zatem gredo skoz alžirski tisk in AFP, zahodni mediji jih reproducirajo in včasih jih alžirski tisk spet prevede nazaj, da bi informacijam dodal kredibilnost in avtoriteto zahodnega tiska.

b. Sporočilo

Informacijska zatemnitev omogoča hunti, da ostaja edini vir informacij o krizi. Od leta 1994 streže svetu z mešanico klišejev in laži, ki bi jih lahko povzeli v naslednjem:

FIS kot fundamentalistična stranka, ki je nameravala ustvariti islamsko državo in je neposredno ogrozila Zahod, posebej Francijo, je poskušala priti na oblast z legalnimi sredstvi, v katera pa tako ali tako ni verjela, saj si je oblast poskušala prisvojiti s silo. Ko ji je bilo to preprečeno, se je razcepila v dve osnovni skupini: GIA (frakcija FIS), ki izvaja radikalni terorizem, in AIS (še vedno oboroženo krilo FIS), ki izvaja zmerni terorizem. Predsednik Zeroual, ki ga odlikujeta “zmernost” in “zavzemanje za dialog”, je poskušal vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi začel dialog in poiskal mirno rešitev. Ker ni bilo nobenega odziva, se je pridružil tisti skupini v vojski, ki zastopa trdo linijo, in terorizmu napovedal vojno (tako, da pobije po tisoč teroristov na teden). Teroristi so se na to odzvali z vojno napovedjo Franciji, s podtikanjem bomb na postajah francoskih podzemnih železnic, krščanstvom, pokolom osmih francoskih menihov v Alžiriji ter z ženskami in otroci, z razkosavanjem prvih in sežiganjem slednjih v pečeh. Na tej točki ideja o pogajanjih z islamisti ne pride več v poštev, množično iztrebljanje, ki ga hunta izvaja že vrsto let, je opravičeno, njihove zahteve po gospodarski pomoči pa naletijo na podporo.

“Vlade, ki so pod notranjim pritiskom islamskih opozicijskih skupin, apelirajo na strah Zahoda pred fundamentalizmom, da bi dale težo svojim zahtevam po gospodarski pomoči in da bi se izognile izzivom demokratizacije.”³¹

³¹ *Letno poročilo Mednarodnega inštituta za strateške študije (maj 1994).*

³² Glej Ahmed Rouadjia, "L'Armée et les Islamistes: le compromis impossible," *Esprit* (januar 1995).

³³ Te tri stranke predstavljajo 80% volilnega telesa.

³⁴ Glej med mnogimi drugimi poročili John Sweeny, "Algeria's Cut-Throat Regime Exposed," *The Observer* (16. november, 1997); "We were the Murderers that killed for the State," *The Observer* (11. januar, 1998).

³⁵ Glej Patrick Denaud, *Algérie, le FIS: Sa Direction Parle* (*L'Harmattan*, 1997).

c. Dejstva

Dejstvo je, da je FIS že večkrat pokazala pripravljenost za mirno rešitev krize. Avgusta 1994 je vodstvo Fronte poslala uradno pismo Liamineju Zeroualu z zahtevo po izpustitvi voditeljev FIS iz zavora in po sodelovanju s političnimi strankami pri oblikovanju nevtralne komisije, ki naj bi vodila državo do novih volitev in do vzpostavitve legitimne vlade. V zameno so ponudili poziv k enostranskemu premirju.³² Leta 1995 se je osem glavnih političnih strank v Alžiriji, vključno s FIS, Fronto socialističnih sil [Front des Forces Socialistes] (FSS) in FLN³³, srečalo v Rimu in podpisalo "podlago nacionalno spravo", ki poziva k zavračanju nasilja in mirni rešitvi. Vojaški baroni se niso zmenili za nobenega od teh dveh poskusov.

Prav tako je bilo v zadnjih dvanajstih mesecih potrjeno, da je hunta v Alžiriji idejno vodila bombno kampanjo, ki je prizadela postaje podzemne železnice v Parizu (ki so jih prej pripisali islamistom), da je bil umor sedmih italijanskih mornarjev v kraju Jijel delo mogočne *Securité Militaire* (prej prav tako pripisan islamistom)³⁴. Kar zadeva vojno proti krščanstvu in umor sedmih francoskih menihov leta 1996 (prej pripisan islamistom), pa se je pred kratkim izkazalo, da je bil posledica internih fevdov med francosko varnostno službo in alžirsko *Securité Militaire*.³⁵

Ni naključje, da je nasilje v Alžiriji terjalo žrtve predvsem med revnimi sloji družbe. Grozljivi in spektakularni pokoli celih vaških skupnosti v drugi polovici leta 1997 izdajajo uprizarjanje s specifičnim učinkom na mednarodno skupnost, saj so se zgodili dobesečno le nekaj sto metrov od najmočnejših vojaških postojank v regiji Mittija na jugu Alžirije. Če bi se islamisti lahko gibali s tako lahkoto, bi bila hunta že davno vržena z oblasti.

Vendar povezav ni težko dognati. Ena ključnih posledic gospodarske politike FLN od razglasitve neodvisnosti je bila gotovo marginalizacija kmetijstva. Alžirija je v 70. in 80. letih proizvajala manj kot pod francosko kolonizacijo. Čeprav je Mittija ena najbolj rodovitnih regij v Alžiriji, v skladu s to politiko ni bila izkoriščena. Zato so revne priseljeniške skupnosti iz notranjosti na obrobju Alžira ustanovile majhne vasi. V skladu s trenutnimi ukrepi, ki gredo v smeri uvajanja tržnega gospodarstva, je regija Mittija postala zelo privlačna za tuje investitorje. Od tod potreba, da se odstranjujejo tamkajšni prebivalci. Motivi za pokol v Bentlhi (450 zaklanih ali razsekanih ljudi) in v Raisu (več kot 350 ubitih na enak način), so bili politični, ko so na ramena islamistov naložili dodatna grozodejstva, in gospodarski, ker so v korist tujih investitorjev regijo Mittija očistili njenih prebivalcev.

V šestih letih od začetka krize ima alžirska vlada najslabše poročilo na svetu glede človekovih pravic. Varnostne službe opravljajo najbolj barbarske zločine, od iztikanja oči do prisiljevanja ljudi, da sedajo na

razbite steklenice, množična posilstva starih in mladih, moških in žensk pred člani njihovih družin in iztrebljanja celih vasi. Ocenjujejo, da je potem, ko so jih varnostne sile aretirale, izginilo 12.000 ljudi. Dodatnih 17.000 je bilo poslanih v koncentracijska taborišča sredi puščave in 120.000 ljudi je bilo ubitih.

Toda četudi sta mučenje in pokol del alžirske državne politike, Združeni narodi Alžirije ne obravnavajo kot "nemirno državo". Ni je na prednostnem seznamu ZN, ZDA ali Evropske unije. Kuba je. Ko se je komisija za človekove pravice pri ZN lani aprila sestala v Ženevi, Alžirije ni bilo niti na njenem dnevnem redu. V skladu s poročili uradnikov Amnesty International je bila Alžirija najpogostejši predmet razprav na hodnikih, a je niti en delegat ni predlagal v razpravo. Če bo mednarodna skupnost še naprej podpirala hunto v Alžiriji, se bo množično iztrebljenje Alžircev nemoteno nadaljevalo.

Prevedel Marjan Kokot